

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

Методичні рекомендації

до організації самостійної роботи, практичних занять
і виконання розрахунково-графічної роботи

з навчальної дисципліни

«ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЄС»

*(для студентів бакалавріату всіх форм навчання спеціальності
281 – Публічне управління та адміністрування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2020

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи, практичних занять і виконання розрахунково-графічної роботи з навчальної дисципліни «Інституційні основи ЄС» (для студентів бакалавріату всіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Т. В. Бельська. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 17 с.

Укладач д-р наук з держ. упр., доц. Т. В. Бельська

Рецензент

С. О. Гайдученко, доктор наук з державного управління, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою менеджменту і адміністрування, протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

Методичні рекомендації складено на основі підручників, посібників із метою допомогти студентам спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування під час підготовки до занять, заліків та іспитів із курсу «Міське самоврядування».

ЗМІСТ

Загальні положення.....	4
1 Теми для практичних занять і самостійної роботи	4
Змістовий модуль 1 Інститути ЄС.....	4
Тема 1 Європейська інтеграція як основа демократії та управління в єс ...	4
Тема 2 Структура управління в єс та основні європейські інституції	5
Тема 3 Інструменти і принципи управління в єс.....	5
Змістовий модуль 2 Європейська інтеграція: виклики та перспективи.....	5
Тема 4 Захист прав людини як основа політичного управління в єс	5
Тема 5 Економічна інтеграція та фінансове регулювання в єс.....	6
Тема 6 Основні напрямки європейської соціальної політики та соціального прогресу	6
Змістовий модуль 3 Досвід євроінтеграції країн східної Європи	6
Тема 7 Європейське управління у різних сферах соціально-економічної діяльності. європейське управління у сфері освіти, професійної підготовки та молоді.....	6
Тема 8 «Європа громадян». Моделі регіонального та місцевого управління в єс.....	7
Тема 9 Європейський вибір України.....	7
2 Зміст та структура розрахунково-графічної роботи.....	7
2.1 Інформаційно-аналітична частина.....	8
2.2 Аналітико-діагностична частина	8
2.3 Концептуально-орієнтовна частина	10
2.4 Прогнозно-орієнтовна частина	12
2.5 Висновки.....	12
Список рекомендованих джерел	13
Додаток А.....	16

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою викладання навчальної дисципліни «Інституційні основи ЄС» є ознайомлення студентів з політикою європейської інтеграції, демократії та управління в ЄС, структурою ЄС, демократичними принципами економічної, політичної та соціальної регуляції на наднаціональному та національному рівнях.

Завданням навчальної дисципліни «Інституційні основи ЄС» є формування у студентів цілісного уявлення про систему підготовки за обраною спеціальністю, ознайомлення з методичними установками для подальшого опанування професії.

Практичне заняття – це вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідно до сформульованих завдань.

При проведенні практичних занять здійснюється: закріплення лекційного матеріалу через опитування, тестування студентів, розв'язання практичних завдань.

Перед практичними заняттями студенти повинні за лекційним курсом повторити лекційний матеріал, звернутися до рекомендованої літератури.

Засвоєння студентами навчального матеріалу продовжується шляхом самостійної роботи. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Шляхом самостійної роботи продовжується засвоєння студентами навчального матеріалу, який був викладений на лекційних та практичних заняттях.

1 ТЕМИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ІНСТИТУТИ ЄС

ТЕМА 1 ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТІЇ ТА УПРАВЛІННЯ В ЄС

Питання для обговорення

1. Теорії європейської інтеграції.
2. Мотиви євроінтеграції та цілі ЄС.

3. Основні періоди становлення і розвитку ЄС.
4. План Шумана. Роль Жана Моне у формуванні ЄС.
5. Договірно-правова основа Європейського Союзу.
6. Стовпи та символи ЄС.

ТЕМА 2 СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ В ЄС ТА ОСНОВНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ІНСТИТУЦІЇ

Питання для обговорення

1. Європейські інститути: Рада Європи. Європейський парламент. Рада Європейського Союзу. Європейська комісія. Європейський суд з прав людини. Рахункова палата. Європейський економічний і соціальний комітет. Регіональний комітет. Європейський інвестиційний банк. Європейський центральний банк.
2. Європейські агентства, їх функції в управлінні ЄС. Структурні фонди ЄС.

ТЕМА 3 ІНСТРУМЕНТИ І ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ В ЄС

Питання для обговорення

1. Копенгагенські критерії як основа членства в ЄС.
2. Правова система ЄС, спільні правові документи: директиви, акти, постанови, рекомендації, думки.
3. Європейська політика безпеки і оборони.
4. Діяльність ОБСЄ. Європейська політика сусідства. Програма «Східне партнерство».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ТЕМА 4 ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВА ПОЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЄС

Питання для обговорення

1. Європейські інструменти сприяння демократії та правам людини.
2. Моделі державного управління та місцевого самоврядування в країнах ЄС.
3. Європейська політика проти дискримінації.

ТЕМА 5 ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В ЄС

Питання для обговорення

1. Основні аспекти економічної інтеграції в ЄС: європейська економічна зона, економічний і валютний союз, митний союз, бюджет ЄС.
2. Спільні економічні політики ЄС: Європейський фонд стабілізації, Енергетична Хартія, діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку.
3. Свобода підприємницької діяльності і підтримка бізнесу в ЄС.

ТЕМА 6 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА СОЦІАЛЬНОГО ПРОГРЕСУ

Питання для обговорення

1. Особливості європейської соціальної інтеграції.
2. Соціальне партнерство і діалог в ЄС.
3. Спільна європейська соціальна політика і стратегія зайнятості в ЄС.
4. Європейська політика дій проти соціальної ізоляції громадян, бідності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ДОСВІД ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН СХІДНОЇ ЄВРОПИ

ТЕМА 7 ЄВРОПЕЙСЬКЕ УПРАВЛІННЯ У РІЗНИХ СФЕРАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОХ ДІЯЛЬНОСТІ. ЄВРОПЕЙСЬКЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ, ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МОЛОДІ

Питання для обговорення

1. Пріоритети ЄС у сфері освіти та молодіжної політики.
2. Болонський процес і формування Загальноєвропейського простору вищої освіти (ЕНЕА).
3. Європейські освітні програми. Концепція освіти протягом всього життя як пріоритетна у сфері європейської освіти.
4. Розвиток молодіжної політики в ЄС.

ТЕМА 8 «ЄВРОПА ГРОМАДЯН». МОДЕЛІ РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ В ЄС

Питання для обговорення

1. Громадянство ЄС та його атрибути. Права громадян ЄС.
2. Європейська ідентичність та європейські цінності.
3. Мета і завдання регіональної політики ЄС. Єврорегіон. Комітет регіонів. Віддалені регіони. Міжрегіональне співробітництво. Європейський фонд регіонального розвитку.
4. Етностратегії в Європі і політика мультикультуралізму. Вирішення етнопонаціональних проблем і конфліктів у рамках ЄС. Міжкультурний діалог і культурний плюралізм в Європі.
5. Роль громадськості в процесі європейської інтеграції.

ТЕМА 9 ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР УКРАЇНИ

Питання для обговорення

1. Політичний діалог Україна – ЄС. Угода про асоціацію.
2. Розвиток економічної інтеграції між Україною та ЄС.
3. Партнерство України та ЄС у соціальній і гуманітарній сферах.
4. Актуальні проблеми співробітництва між Україною та ЄС у реформуванні державного управління та місцевого самоврядування.

2 ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Тематика для виконання РГР – Стратегія соціально-економічного розвитку (країни ЄС або європейського міста).

РГР має бути виконана на стандартному аркуші А4. Обсяг роботи – 10–15 сторінок, з урахуванням титульної сторінки і змісту.

Оформлена робота повинна мати таку структуру:

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

ЗМІСТ

ВСТУП

1. Інформаційно-аналітична частина
2. Аналітико-діагностична частина

3. Концептуальна частина

4. Прогностична частина

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Зразок оформлення титульного аркушу та змісту наведено у додатку А.

Вступ повинен містити наступні пункти:

- актуальність та мета розробки концепції стратегії;
- структура стратегії;
- джерела інформації.

2.1 Інформаційно-аналітична частина

Інформаційно-аналітична частина РГР повинна мати такі складові:

- загальну характеристику об'єкта управління та актуальність його розвитку;
- нормативно-правову базу регулювання розвитку об'єкта управління;
- аналіз тенденцій розвитку за останні 10–15 років;
- визначення проблем розвитку об'єкта управління;
- аналіз причин існування проблем розвитку об'єкта управління.

2.2 Аналітико-діагностична частина

Особливістю стратегічного планування є зосередження уваги до змін внутрішнього і зовнішнього середовища. Процес опрацювання стратегії, а також її подальша деталізація у вигляді стратегічних та операційних планів, має відбуватись лише після проведення попереднього стратегічного аналізу, що охоплював би найважливіші елементи зовнішнього та внутрішнього середовища об'єкта планування. Основними інструментами, що необхідні для проведення стратегічного аналізу, є передусім PEST-аналіз.

PEST-аналіз полягає у виявленні та оцінці впливу факторів макросередовища на результати поточної і майбутньої діяльності (табл. 1).

PEST – це аббревіатура чотирьох англійських слів: P – Political-legal – політико-правові, E – Economic – економічні, S – Sociocultural – соціокультурні, T – Technological forces – технологічні фактори.

Оскільки PEST-аналіз у загальному вигляді не містять економічних категорій, то вони можуть застосовуватися по відношенню до будь-яких організацій, окремих людей і країн для побудови стратегій у будь-яких сферах діяльності, що ґрунтуються на передбаченні майбутнього і спрямовані на нього.

Таблиця 1 – PEST– аналіз факторів макросередовища

Політико-правові	P	Економічні	E
1. Урядова стабільність. 2. Зміна законодавства. 3. Державний вплив на галузі, включаючи частку держвласності. 4. Державне регулювання, конкуренції в галузі. 5. Податкова політика		1. Загальна характеристика економічної ситуації (підйом, стабілізація, спад). 2. Курс національної валюти й ставка рефінансування. 3. Рівень інфляції. 4. Рівень безробіття. 5. Ціни на енергоресурси	
Соціокультурні	S	Технологічні досягнення	T
1. Демографічні зміни. 2. Зміна структури доходів. 3. Ставлення до праці й відпочинку. Соціальна мобільність населення. 5. Активність споживачів		1. Державна технічна політика. 2. Значущі тенденції в сфері науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. 3. Нові продукти (швидкість відновлення й освоєння нових технологій). 4. Інформаційні технології	

Характеристику можливостей та загроз для розвитку регіону доцільно здійснювати, аналізуючи чотири фактори (PEST-аналіз): політико-правові, економічні, соціокультурні, технологічні (табл. 2).

Таблиця 2 – Складові PEST-аналізу для здійснення аналізу зовнішнього середовища

Фактори	Можливості	Загрози (обмеження)
Політико-правові		
Економічні		
Соціокультурні		
Технологічні		

Політико-правові фактори зовнішнього середовища вивчаються в першу чергу для того, щоб мати чітке уявлення про наміри органів державної влади щодо розвитку суспільства та про засоби, за допомогою яких держава передбачає втілювати в життя свою політику.

Аналіз *економічних факторів* зовнішнього середовища дозволяє зрозуміти, як на рівні держави формуються і розподіляються економічні ресурси.

Вивчення *соціальної компоненти* зовнішнього оточення направлено на те, щоб усвідомити і оцінити вплив таких соціальних явищ, як ставлення людей до праці, оцінка ними якості життя, мобільність людей, активність споживачів і ін.

Аналіз *технологічної компоненти* дозволяє передбачати можливості, пов'язані з розвитком науки і техніки.

PEST-аналіз – це творчий, аналітичний метод визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз для об'єкта управління, керуючої системи чи системи управління в цілому. Він є одним з найбільш дієвих інструментів, який може бути застосований для самовдосконалення. Маючи на увазі сильні та слабкі сторони об'єкта, ми аналізуємо його позитивні і негативні внутрішні характеристики. Говорячи про можливості і загрози, ми аналізуємо позитивні і негативні характеристики зовнішнього середовища об'єкта аналізу. Саме мінливість зовнішнього середовища є спонукальним мотивом впровадження стратегічних планів для організації, регіону чи територіальної громади [5].

2.3 Концептуально-орієнтована частина

Розроблення стратегії є складовою управлінської діяльності, оскільки визначає рух до стратегічної мети. Стратегічний аналіз визначає стратегічні цілі та засоби їх досягнення, однак зробити це можна за наявності такого важливого компонента як бачення майбутнього.

Бачення майбутнього – це чітко і лаконічно сформульований стан розвитку, який може бути досягнутий на основі цілепокладення. Стратегічне бачення майбутнього може бути сформульовано лише шляхом громадського обговорення із залученням засобів масової інформації, анкетування, публічних виступів тощо.

У результаті аналізу ситуації управлінський простір структурується, окреслюється чіткий і зрозумілий варіант діяльності. Визначивши напрям руху до стратегічної мети, можна вибудовувати його сьогодні.

Наприклад, бачення майбутнього регіону можна сформулювати таким чином: економічно самодостатній, екологічно-чистий регіон стійкого росту добробуту населення, ефективного використання природно-ресурсного потенціалу та високого соціально-духовного рівня життя населення. Місія регіону: природні багатства регіону – на благо краян і гостей.

Для забезпечення втілення в життя місії необхідно визначити стратегічну мету та окреслити пріоритетні напрями розвитку.

Для відображення цілей розвитку, наприклад регіону, повинен бути використаний комплексний підхід, тобто створено систему цілей, яка б відображала потреби територіальної громади регіону та була підпорядкована місії територіальної громади. Це можна забезпечити за допомогою декомпозиції цілей та завдань, тобто побудови «дерева цілей».

Стратегічною метою регіонального розвитку може бути стійкий ріст добробуту населення регіону.

Можливими пріоритетними напрямами розвитку регіону можуть бути:

1. Ефективне використання природно-ресурсного потенціалу регіону.
2. Забезпечення стійкого розвитку економіки регіону.
3. Створення сприятливих умов для підприємницької діяльності, розвиток середніх і малих підприємств.
4. Забезпечення соціально-культурного розвитку.
5. Збереження навколишнього середовища і екологічна безпека.

Зміст пріоритетних напрямів розвитку має відповідати визначеним раніше головним проблемам розвитку. Пріоритетність досягнення напрямів обґрунтовується ранжуванням проблем за ступенем невідкладності їх розв'язання.

Визначення пріоритетності *напрямів* та пріоритетних цілей і формування на їх базі основних сценаріїв стратегії розвитку об'єкта управління, наприклад, регіону, здійснюється на основі PEST-аналізу, за допомогою формування матриці оцінки потенціалу регіону з експертним визначенням рівня важливості кожного фактору.

На основі проведених оцінок визначаються пріоритетні напрями розвитку об'єкта управління за допомогою таблиці 3.

Таблиця 3 – Оцінка потенціалу розвитку [5].

№ з/п	Пріоритети	Оцінка потенціалу
1	Ефективне використання природно-ресурсного потенціалу регіону;	
2.	Забезпечення стійкого розвитку економіки регіону;	
3	Створення сприятливих умов для підприємницької діяльності, розвиток середніх і малих підприємств;	
4	Забезпечення соціально-культурного розвитку;	
5	Збереження навколишнього середовища і екологічна безпека.	

2.4 ПРОГНОЗНО-ОРИЄНТОВНА ЧАСТИНА

В основу вибору варіантів стратегічного розвитку кладуться результати первинного стратегічного PEST-аналізу та оцінки потенціалу пріоритетних напрямів.

За типом імовірнісних оцінок подій, пов'язаних з виникненням негативних ситуацій, розрізняють:

– базові (найбільш імовірні) сценарії розвитку явищ, які зручні для поглибленого аналізу з метою підвищення ефективності організації превентивних заходів щодо поліпшення діяльності системи. Вони екстраполюють наявні тенденції з урахуванням можливих відхилень у них;

– песимістичні, які фіксують набір подій і взаємозв'язків між ними, що призводять до максимально можливих втрат і збитків у результаті їх виникнення й розвитку;

– оптимістичні, фіксуючі відповідно ті події й взаємозв'язки між ними, які приводять до мінімально можливих втрат і збитків або зовсім виключають їх.

Тому бажано визначити як мінімум три сценарії стратегічного розвитку об'єкта управління: базовий, песимістичний та оптимістичний [5].

2.5 Висновки

У висновку обґрунтовується вибір основної та альтернативних стратегій. Основною стратегією може бути та стратегія, яка характеризується більшою сумарною оцінкою потенціалу розвитку пріоритетних напрямів об'єкта управління (оптимістичний сценарій). В той же час, альтернативна стратегія – це та стратегія, яка характеризується дещо меншою сумарною оцінкою потенціалу розвитку пріоритетних напрямів об'єкта управління.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Брайсон Дж. Стратегічне планування для державних та неприбуткових організацій / Дж. Брайсон ; [пер. з англ. А. Кам'янець]. – Львів : Літопис, 2004. – С. 19–41, С. 42–67; 98–106; 115–120; 134–137; 176–178.
2. Вакуленко В. М. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях : навч. посібник / В. М. Вакуленко, В. В. Мамонова, Ю. П. Шаров. – Ужгород : Патент, 2004. – С. 6–21; 46–57.
3. Стратегічне планування: навч. посібник / О. Берданова, В. Вакуленко, В. Тертичка. – Львів : ЗУКЦ, 2008. – 138 с.
4. Латинін М. А. Стратегічне планування : навч. посібник / М. А. Латинін, Т. М. Лозинська, І. В. Дунаєв ; за заг. ред. д-р екон. наук, проф. О. Ю. Амосова. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. – 215 с.
5. Латинін М. А. Стратегічне планування та управління змінами : метод. рекомендації для слухачів магістерської підготовки всіх форм навчання / М. А. Латинін. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2016. – 33 с.
6. Методичні рекомендації щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання : [Електронний ресурс] / затв. наказом Міністерства економіки України від 04.12.2006. № 367. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>
7. Регіональна економіка : словник-довідник / [редкол. : О. Д. Богорад, О. М. Невелєв, В. М. Падалка, В. М. Підмогильний]. – Київ : НДІСЕП, 2004. – 346 с.
8. Самофалова Е. В. Государственное регулирование национальной экономики : учеб. пособие / Е. В. Самофалова, Э. Н. Кузьбожев, Ю. В. Кузьбожева ; под ред. д-ра екон. наук, проф. Э. Н. Кузьбожева. – М. : КНОРУС, 2005.
9. Шаров Ю. П. Стратегічне планування та реалізація політики на центральному, регіональному та місцевому рівнях : опорний конспект дистанційного курсу / Ю. П. Шаров. – Київ, 2004.
10. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – 2-ге вид., перероб і доп. – Київ : Вид-во КНЕУ, 2004.

Додаткові

11. Ансофф И. Стратегическое управление : пер. с англ. / И. Ансофф. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.
12. Браун П. Посібник з аналізу державної політики: пер. з англ. /

П. Браун. – Київ : Основи, 2000. – 243 с.

13. Горбатенко В. П. Стратегія модернізації суспільства : Україна і світ на зламі тисячоліть : [монографія] / В. П. Горбатенко. – Київ : Видавничий центр «Академія», 1999. – 240 с.

14. Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку: [Електронний ресурс] / Затв. наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29 липня 2002 р. № 224. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>

15. Нємцов В. Д. Стратегічний менеджмент / В. Д. Нємцов, Л. С. Довгань. – Київ : ТОВ "УВПК "ЕксОб", 2002. – 560 с.

16. Стратегічне планування : підручн. для громадських організацій / Під ред. В. Полуїко. – Львів : Західноукраїнський ресурсний центр, 1998. – 108 с.

17. Шаров Ю. П. Стратегічне планування в соціально-технічних системах і в місцевому самоврядуванні : навч. посібник / Ю. П. Шаров – Київ : Дніпропетровськ : Вид-во УАДУ при Президентові України, Дніпропетр. філіал, 1996.

18. Шаров Ю. П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті. Концептуальні аспекти : [монографія] / Ю. П. Шаров. – Київ : Вид-во УАДУ, 2001. – 302 с.

Інтернет – джерела

для самостійної підготовки та проведення науково-дослідних робіт

за модулем «Стратегічне планування»

1. Верховна Рада України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>

2. Президент України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>

3. Кабінет Міністрів України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control>

4. Національний банк України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/NBU>

5. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ombudsman.kiev.ua>

6. Державна Рада Республіки Крим : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.crimea.gov.ru>

7. Національна бібліотека України В. І. Вернадського : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.ua>

8. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.korolenko.kharkov.com>
9. Асоціація міст України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.auc.org.ua>
10. Мережа аналітичних центрів України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intellect.org.ua>
11. Національний інститут стратегічних досліджень : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/resources.html>
12. Проект розвитку Львівщини : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ldp.lviv.ua/uk/st_manage
13. Проект Світового банку у сфері стратегічного планування міського розвитку : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/urban>
14. Проект Європейського союзу «Підтримка політики регіонального розвитку» 2. Методологія планування регіонального розвитку в Україні : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.oda.ck.ua/docs/2014/04092014_2.pdf
15. Стратегічне планування в регіонах Європейського союзу : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cor.eu.int/home.htm>
16. Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kharkivoda.gov.ua/documents/16203/1088.pdf>
17. Українська асоціація місцевих та регіональних влад : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.alau.org.ua>
18. Форум стратегії регіонального розвитку : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.regionforum.ru>

ДОДАТОК А

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О.М. БЕКЕТОВА**

РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНА РОБОТА

з дисципліни

«Інституційні основи ЄС»:

Стратегія розвитку м. Гдині (Польща)

Виконав:

студент 3 курсу

факультету менеджменту

групи ПУіА-2017-1

Прізвище Ім'я

Перевірила:

д-р наук з держ.упр.,доц.

Бельська Т. В.

Харків – 2020

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації

до організації самостійної роботи, практичних занять
і виконання розрахунково-графічної роботи

з навчальної дисципліни

«ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЄС»

*(для студентів бакалавріату всіх форм навчання
281 – Публічне управління та адміністрування)*

Укладач **БЄЛЬСЬКА** Тетяна Валентинівна

Відповідальний за випуск *М. К. Гнатенко*

За авторською редакцією

Комп'ютерний набір *Т. В. Бельська*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2019, поз. 301 М.

Підп. до друку 21.01.2020. Формат 60 × 84/16.

Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 1,0.

Тираж 50 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.